

Vissza az eredethez!

A zsidó Jézus zsidó módon hitt, és a hétköznapi világban annak isteni rendeltetését szolgáltatta meg. Üzenete csak a palesztinai környezetben maradt fenn a halálát követő első évtizedekben. Ennek igazolása az ún. *Beszédforrás* (nemzetközi jelölése: Q) és a *Tamás-evangélium*. Mindkét irat kizárólag Jézus igehirdetését adja tovább, és sem csodaelbeszéléseket, sem passiótörténetet vagy húsvéti üzenetet nem ismernek. Arról tanúskodnak, hogy a palesztinai Jézus-mozgalmak – anélkül hogy külön gyülekezeteket alkottak volna – azt folytatták, amit a vándortanító Jézus a maga részéről tett, és aminek a megtételére tanítványait is oktatta.

Egészen másképp alakultak a dolgok a hellenista városokban. Itt, a diaszpóra-zsidóság és a vele rokon-szenvező pogányság környezetében kezdettől fogva alapítottak gyülekezeteket. Ezekben olyan Krisztus-kultusz született, amelynek központi üzenete már nem Jézus „Isten országa”-programja volt, hanem Jézus halálának értelmezése és feltámadásának hirdetése.

Jézus azt tanította örömhíreként, hogyan lehet megélni ebben a világban a valódi embertársiasságot (ha Istentől kiindulva értelmezzük ezt az életet) – ezt a tartalmat azonban most felcserélték a Jézusról mit Krisztusról, mint Megfeszítettéről és mint Feltámadottról szóló üzenettel. Jézus központi programja teljesen háttérbe szorult személyének értelmezése mögött. Jézus semmi olyan tant nem hirdetett, amelyet el kellene hinni, ha-

nem olyan életformát gyakorolt, amely azt kívánja, hogy megéljék, a hellenista környezetben viszont kialakult az a metafizikai elképzelés, amely szerint létezik Isten préegzisztens [már e földi léte előtt is létező] Fia, akit Isten azért küldött, hogy kereszthalálával kiengesztelje önmagával az emberiséget. Ennek a túl nem becsülhető különbségnek a következménye a mai egyházakban totálissá vált zűrzavar a tekintetben, hogy mit kell evangéliumon érteni.

Ezzel egyidejűleg az evangélium új tartalommal megtöltött fogalmának alaphangja is megváltozik ebben a kezdeti időszakban. Pál apostol például „a hit engedelmisségét” követeli (Róm 16,26). Jézus evangéliuma még valódi örömeztetés volt, főképpen a szorongatottak és a társadalom peremén élők számára, most azonban fenyegető felhang jelentkezik. Annak kiemelésével, hogy már csak a Megfeszítettéről és Feltámadottról akarnak tudni (vö. 1Kor 2,2), veszendőbe ment Jézus „Isten országa”-programja. Isten országa, Jézus központi programja többé nem beszédtema. Pál nem kutatta azt, Jézus egyetlen példabeszédére sem hivatkozik, s arra a központi magra sem, amelyet Hegyi Beszédként ismerünk.

Ez az elsikkasztás a következő századokban is folytatódik: az Apostoli Hitvallás kizárólag Jézus életének sarkpontjait veszi át: születését és halálát, de mellőz minden utalást Jézus sajátos üzenetére – és senki sem érzi hiánynak ezt a hiányt. Az egyházi év olvasmányainak rendjéből évszázada-

dokon át hiányzott a Hegyi beszéd, ahogyan az „Isten országa”-tematika is csak perifériálisan jelent meg a képzőművészetben; a keresztes hadjáratok gyér kritikájában egyik sem jelent meg az érvelés alapjaként. Jézus halálának engesztelő halálként való értelmezésével szemben teljesen háttérbe szorult Jézus Isten szeretetéről szóló üzenete, amely önmagában véve megváltó üzenet, és nem szorult semmilyen pótlólagos teljesítményre.

Az utóbbi nemzedékek történetkritikai kutatása kétségtelenül előhozta a felszín alól a dogmatikailag átfestett Jézust, s ezzel megteremtette annak feltételeit, hogy megszüntessük a kereszténységnek már korán bekövetkezett „jézustalanítását”. E folyamat következményeit még nem lehet áttekinteni; ezek, ha szabad így mondani, elvezetnek majd oda, hogy újból felfedezzük a kereszténységet, amely visszatér elveszített kezdetéhez. A kereszténység eddigi történetére nézve hagyománysszegéssel lenne egyenlő, mind a tant, mind az egyházfelfogást illetően. De ez az önmagát a maga jézusi kezdetei alapján értelmező kereszténység olyan új vallási formává mutálhatna, amely nem csupán a felekezeti különbségeket győzi le, hanem járható hidat épít a többi vallás felé, sőt megengedi a partneri kapcsolatokat az agnosztikus és ateista álláspontokkal is, mivel – hogy röviden szóljunk – a Hegyi Beszéd bázisán olyan nevezőt lehetne találni, amely összeköt mindent, aki szeretné biztosítani az emberiség fennmaradását.

Hubertus Halbfas

Forrás: Publik-Forum, 2010/6

Zöld olvasó

Tavaly ősszel megjelent *Unger Zsuzsa* könyve a fenti címmel, magánkiadásban, bolti forgalomba nem kerül. Kétszáz oldal, fekete-fehér képek is vannak benne. Tartalmazza mindazon cikkeket, amelyeket az elmúlt húsz évben környezetvédelmi szemmel írt. Beszerezhető a szerzőtől (1122 Bp., Bíró u. 16., telefon: 3-559-109, e-mail: ungerzsuzsa@t-online.hu), nyomdai áron (1200,- Ft + 300,- Ft postaköltség), de a szerzőtől is átvethető a lakásán.

A kötetben összegyűjtött 90 írás mindegyike napvilágot látott már valamilyen sajtótermékben: elsősorban az Új Kalász számára készültek, de néhányat közölt az Új Ember, az Igen, illetve megjelent a már megszűnt Távlatokban, Harangban és Új Magyarországon.

A könyv húsz év termését tartalmazza a keletkezés sorrendjében. A cikkek tükrözik az éppen időszerű (ti-

szai cián, Bős–Nagymaros, paksi reaktorhiba) vagy már állandósult környezetügyi gondokat (levegőszennyezés, felpörgetett közlekedés, bankrendszer, pazarlás, téves és durva emberi viselkedés). A tárgymutató segít ezekre rátalálni.

Az írások olvasmányosak, szakképzettség nélkül is érthetők. Van bennük tudományos ismeretterjesztés, gyakorlati tanács, lelkiismeretvizsgálatra indító megállapítás, időnként a teológia vagy bölcselet felé hajló gondolatmenetek. Keresztény szemmel vizsgálja az ügyeket annak okán-jogán, hogy a világ a maga teremtett mivoltában Isten kinyilatkoztatása, illetve környezetünk megromlásában sokszor az ember bűnös vágyai, cselekedetei testesülnek meg. Az olvasókönyv alkalmas egyéni tájékozódásra, csoportos megvitatásra. Jól szolgálhatja olvasótáborának zöld jellegű szemléltváltozását, felelősségének felébredését.

(A szerk.)